

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput II. Divisio amoris, verumque discrimen inter amorem
concupiscentiæ, & amorem amicitiae seu benevolentiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

pectu ulteriorum finium istorum rationem non habet finis ultimi simpliciter, sed finis intermedii, seu ultimi secundum quid dumtaxat. Quia finis ultimus simpliciter & absolute solus ille est, ad quem cetera omnia referuntur, ipse vero ad nullum alium finem refertur. Solus proinde Deus, seu summum bonum nostrum, est finis simpliciter ultimus ordinati amoris nostri: *Eo enim fruendo quisque beatus est* (inquit Augustinus epist. 118.) *propter quod cetera vult habere, cum illud jam non propter aliud, sed propter seipsum diligatur. Et ideo finis ibi dicitur, quia jam quod excurrat, & quo referatur non invenitur. Ibi requies appetendi, ibi fruendi securitas, ibi tranquillissimum gaudium optime voluntatis.* Et epist. 54. *Quare finis ibi dicitur: quoniam quicquid agimus ad illum referimus, & cum ad eum pervenerimus, ultra quod queramus non habebimus.*

CAPUT II.

Divisio amoris, verumque discrimen inter amorem concupiscentia, & amorem amicitia seu benevolentia.

18 **V**aldè observanda sunt ea quæ capite præcedenti dicta sunt de natura, objecto, motivo, & fine amoris, quia apprime necessaria sunt ad refellendos Quietistarum, Semiquietistarumque errores, quos Innocentius XI. & Innocentius XII. proscripserunt, ad quem etiam finem necesse est exactè scire naturam amoris amicitia, prout distinguitur ab amore concupiscentia, ut errores isti suis à fundamentis penitus subvertantur.

19 **A**mor itaque 1.º alius est innatus, seu invincibilis, & necessarius, scilicet amor beatitudinis in communi; alius liber, seu electivus. 2.º Alius naturalis, alius supernaturalis. Alius supernaturalis ex parte principii; alius supernaturalis ex parte objecti, cujusmodi est amor Dei, ut Authoris gratia & gloria. 3.º Alius amor Dei, alius creaturarum. 4.º Alius amor fruens, alius utens, seu fructio & usus. 5.º Alius amor charitatis, alius cupiditatis. Vide quæ dixi libro 3. c. 5. de tertia, quarta & quinta divisione. 6.º Alius amor concupiscentia, seu mercenarius; alius amicitia, seu gratuitus.

20 **A**d utriusque istius amoris elucidationem, animadvertendum, concupiscentiam aliquando latius, aliquando pressius accipi. Pressius accepta est amor bonorum temporalium & sensibilibus, subdividiturque in tres species, quæ sunt concupiscentia bonorum, concupiscentia divitiarum, & concupiscentia sensibilibus voluptatum. Sic proinde accepta non habet pro objecto nisi bona sensibilia, seu conducentia ad felicitatem corporis. Aliter tamen se habet in hoc statu naturæ corruptæ, aliter se habebat in statu naturæ integræ, in quo naturalis fuit, sive ab Authore naturæ indita concupiscentia sensibilibus bonorum, utpote necessa-

riorum ad corporis conservationem, ejusdemque cum anima unionem; sic tamen eo in statu sensibilia feriebant sensus, ut non prævenirent rationem, nullumque excitarent sui desiderium vel passionem, nisi ex rationis imperio. Nullos proinde tunc excitabant motus inconsideratos, hominem cæco modo in sensibilia bona pertrahentes; sed quasi reverenter monebant ipsum de sua præsentia. Verum ex quo ratio per inobedientiam primorum parentum Deo rebellis fuit, in istius rebellionis præam sensibilia jam feriunt sensus nostros præveniendo rationem, inconsideratosque in nobis excitant motus, per quos homo cæco modo pertrahitur in sensibilia. Impressio namque, quam sensibilia faciunt supra sensus nostros, ratione jam amplius non dirigitur (uti tunc dirigebatur) sed eam prævenit; nec homo jam perfectæ Dei suarumque obligationum cognitione naturali & supernaturali illustratur, uti tunc; sed perfectæ ista cognitione, Deique amore privatus, naturaliter impotens est ad continentiam sub rationis regula sensibilibus concupiscentiam. Cujus proinde inordinatio ex duplici illa privatione provenit, cognitionis scilicet & amoris.

Concupiscentia latius accepta, pro objecto 21 habet bona quæcumque conducentia ad felicitatem, tam animæ quam corporis, tam spiritualia, ut spiritualia consolationes, quam corporalia, ferturque tam in personas, quam in res à personis distinctas. Et ista est cujus à charitate, seu amore amicitia vel benevolentia discrimen hic inquiritur, confunditurque cum amore proprio, seu mercenario, quem *privatum* Bernardus appellat.

Amor itaque concupiscentia, sic accepta, 22 ille est, qui nec in personas, nec in res à personis distinctas fertur propter ipsas, velut amoris *finem qui*, sed propter bonum aliquid seu commodum ab ipsis distinctum, quod amanti ab amato speratur proventurum, propter quod ipsæ amantur, velut media propter finem. Amor vero amicitia est amor personæ independentem à quocumque bono, seu commodum ab ea distincto, velut *finem qui*, quod amanti ab ea provenire possit, nihil proinde aliud in amando quærens, nisi personam ipsam amatam, seu ipsius possessionem, vel satisfactionem amandi ipsam.

Si amor iste inter utramque personam, amantem scilicet & amatam, reciprocus sit, amor est amicitiae proprie dictæ. Si reciprocus non sit, magis proprie dicitur benevolentia amor quam amicitia.

Itaque objectum à nobis distinctum tunc 24 propter se amatur, & causâ sui (adèque amore amicitia, vel benevolentia, ut condistincto ab amore concupiscentia) dum non amatur propter aliud objectum, ad quod referatur velut medium ad finem *qui*, sed ita propter se, ut ipsum solum sit finis *qui* istius amoris, licet amans sit subjectum & finis *cui* objectum istud seu possessio ipsius desideratur. Neque

enim amores nostri à subjecto, nec proinde à fine cui specificantur, sed ab objecto, & fine qui, sive cuius gratiâ. Amori proinde amicitia non officit, quod objectum ipsius nobis ametur ut subjecto & fini cui, seu ut nobis bonum & conveniens, dummodò non ametur propter aliud bonum, seu interesse ex ipso speratum, ad quod referatur velut medium ad finem qui, sed ipsum solum per se immediatè & ratione sui sit objectum & finis qui istius amoris. Quidquid enim amatur ut per se immediatè finis qui, seu cuius gratiâ amoris nostri, propter se amatur, uti constat ex definitione finis qui, quam Philosophi, Theologique omnes tradunt post Augustinum, non uno loco dicentem: finem esse quodcumque propter se quaritur; quidquid verò propter aliud quaritur, non propter se, finem non esse.

14 Verum ergo discrimen amoris amicitia vel benevolentia, sive amoris gratuiti & disinteressati, ab amore concupiscentia, sive mercenario & interessato, in eo situm est, quod amor concupiscentia pro motivo habeat spem consequendi bonum aliquod, seu interesse à persona amata distinctum, propter cuius consecutionem vel fruitionem ipsa ametur velut medium vel instrumentum aptum ad illud consequendum, quod proinde bonum seu interesse sit principale objectum & finis qui, sive propter quem persona illa ametur, non ipsa propter se: amor verò amicitia pro motivo non habeat spem consequendi ullum bonum, seu interesse à persona amata distinctum, propter cuius consecutionem ipsa ametur, velut medium seu instrumentum aptum ad illud consequendum, sed propter se, velut unicum finem qui, sive cuius gratiâ.

25 Amare itaque personam vel ob solam satisfactionem quæ reperitur in amore ipsius, vel ob spem reperiendi perfectam beatitudinem in sola possessione, seu perfecta cognitione amoreque ipsius, absque intuitu alterius boni, seu interesse à persona amata distincti, est amare ipsam vero, puro, perfecta quoque amicitia vel benevolentia amore. Sicque veteres omnes Philosophi intellexerunt, qui de perfecto amicitia vel benevolentia amore nobilius scripserunt, uti videre est apud Tullium l. 3. 4. & 5. de finibus bonorum & malorum, ubi Stoicorum omnium, Peripateticorumque hac de re sensum exponit. Sicut & in libro de amicitia, ubi pulcherrimus extat dialogus, quo Lælius accuratissime ea de re differentem inducit. Legatur specialiter istius libri caput 6. 7. 8. 9. 13. 14. 21. & 22. ubi perfectam explicat amicitiam profus ut supra, & eam quidem independentem esse vult à spe quorumcumque fructuum, utilitatum, emolumentorumque amicitia personaque amata & ipsius fruitione distinctorum, sed non à suavitate & satisfactione, quæ est in amando ipsam, quæ vel indistincta est ab amicitia, vel ipsi essentialiter aut inseparabiliter annexa. Quòd enim de perfecta loquatur amicitia, totus liber manifestum facit: De Tom. I.

vera (inquit) & perfecta loquor amicitia, qualis eorum qui pauci numerantur. Quòd ipsam gratuitam esse velit, & disinteressatam, liquet ex eo quod subiungit: *Quamquam utilitates multe & magna benevolentiam consecuta sunt, non sunt tamen ab earum spe cause diligendi perfecta. . . amicitiam non spe mercedis adducti, sed quòd omnis eius fructus in ipso amore inest, expetendum putamus.* Et iterum: *Mihi videntur qui utilitatis causâ fingunt amicitias, amabilissimum modum amicitia tollere. Non enim tam utilitas parva per amicitiam, quam amici amor ipse delectat.* Denique quòd à vera perfecta quoque amicitia sic excludat respectum ad utilitates ab amante & amato, atque utriusque possessione distinctas, non tamen suavitatem jucunditatemque seu delectationem à mutuo amicorum amore vel indistinctam, vel inseparabilem, ex eo perspicuum est quòd ab utilitatibus illis distinguat delectationem sive satisfactionem, quæ est in eo quòd amas & amaris: *Non enim tam utilitas parva per amicitiam, quam amici amor ipse delectat.* Unde licet eos refellat, qui volunt presidii adjuventique causâ, non benevolentia neque charitatis amicitias esse expetendas, subiungit tamen, quòd amicitia nihil jucundius. Et infra: *Quid enim tam absurdum, quam delectari multis inanibus verbis. . . animo autem. . . qui vel amare, vel (ut ita dicam) redamare possit, non admodum delectari: nihil enim remuneratione benevolentia. . . jucundius.* Et rursus infra: *Accedat hoc suavitas quædam oportet sermonum atque morum, haud quam mediocri condimentum amicitia.* Et iterum: *Digni sunt amicitia, quibus in ipsis est causa cur diligantur, rarum istud genus, & quidem omnia præclara rara, nec quidquam difficilius quam reperire quòd sit omni ex parte in suo genere perfectum; sed plerique neque in rebus humanis quidquam bonum norunt, nisi quòd fructuosum sit, & amicos tamquam pecudes eos potissimum diligunt, ex quibus sperant se maximum fructum esse capturos. Itaque pulcherrima illa & maxime naturali carent amicitia, per se & propter se expetenda, nec ipsi sibi exemplo sunt, hac vis amicitia qualis & quanta sit. Ipse enim se quisque diligit, non ut aliquam à seipso mercedem exigat charitatis suæ, sed quòd per se quisque sibi charus est.* Et sub finem: *Amare, sive amicitia nihil aliud est, nisi eum ipsum diligere, quem ames, nullâ indigentia, nullâ utilitate quaesita.* Paulo post tamen addit: *Nihil habeo quod cum amicitia Scipionis possim comparare, in hac mihi requies plena oblectatione fuit.*

Solvuntur objectiones Quietistarum.

Objiciunt 1°. Quietista: Omnis amor sui, 26
est amor proprius & vitiosus. Sed amor, quo quis amat bonum ut sibi conveniens, est amor sui, cum sit amor quo sibi vult illud bonum. Igitur est amor proprius; per consequens, nullus amor ejusmodi est amicitia seu benevolentia, sed concupiscentia.

Respondeo 1°. negando majorem, quia duplex est amor sui, naturalis unus, seu necessarius, alter liber. Amor sui naturalis ac necessarius est ipsismet naturale atque invincibile desiderium, quo quisque vult esse beatus; per consequens non est malus nec vitiosus, cum sit perfectio quadam naturæ nostræ ab ipsomet Authore naturæ indita. Nec tamen meritorius est, quia necessarius, non liber. Amor sui liber, est actus liber quo voluntas nostra eligit bonum aliquod determinatum, cui adhaereat, & in quo sibi complacere velut in objecto sibi conveniente. Amor iste aliud objectum non habet, nisi bonum cujus tanquam sibi convenientis desiderat possessionem. Omnis quippe amoris objectum est bonum illud cujus possessio desideratur, & in cujus possessione complacentia ponitur. Tot proinde sunt species liberi amoris suiipsius, quot species bonorum à voluntate liberè eligibilium, ut sint objectum amoris naturalis suiipsius, seu invincibilis desiderii propriæ beatitudinis, ex qua homo vult quidquid vult, prout ostensum est supra. Porro quilibet homo in se sentiens invincibilem suæ beatitudinis amorem, pro amoris istius objecto liberè eligere potest vel seipsum (ita ut in cognitione & amore sui, suarumque perfectionum, totam suam felicitatem complacentiamque constituat) vel pro ipsius objecto liberè eligere potest aliud bonum à se realiter distinctum. Amor sui quo seipsum non solum haberet pro subiecto, sed & pro objecto, in quo totam suam felicitatem complacentiamque constitueret, omnino perversus esset, utpote idololatria suiipsius. Verùm licet istud communiter existimetur fuisse Luciferi peccatum; in hominibus modò vix contingit, ob experientiam miseriarum, qua docemur extra nos quærendam esse beatitudinem nostram, ob nostram ad id insufficientiam. Et ideo communis & ordinarius amor suiipsius pro objecto bona habet à nobis ipsis distincta, in quibus suam homines complacentiam & felicitatem quæ-

27 Amor iste liber suiipsius, pro objecto non habens amantem, sed bona ab ipso distincta, rursus est duplex: vel enim pro objecto habet Deum, vel bonum aliquod creatum, à se & à Deo distinctum. Suiipsius amor pro objecto habens bonum aliquod creatum, à nobis distinctum, pro objecto habere solet vel honores, vel divitias, vel corporis voluptates, separatim vel conjunctim, quarum amor concupiscentia dicitur, nec tamen earum amor pro objecto amantem habet, sed pro subiecto & sine *cui*. Ratio est quia (ut supra dixi) nullus amor pro objecto habet nisi bonum amatum, seu desideratum; amor proinde honoris in ambivioso pro objecto habet honorem, non ipsum ambientem: cum honor, non ipse, sit bonum cujus desiderat possessionem. Non enim desiderat possessionem suiipsius, sed honoris, sicut nec voluptuosus suiipsius possessionem desiderat, sed voluptatis; ideoque non ipse,

sed voluptas objectum est amoris suiipsius.

Amor liber sui pro objecto Deum habens, 28 non amantem, ille est quo Dei solius possessio quaritur ac desideratur, non suiipsius, in Deoque solo, & nullo modo in seipso tota complacentia & felicitas nostra, adeoque finis noster ultimus *qui* constituitur. Iste proinde amor sui est regula amoris proximi, quæ nobis hoc præcepto præcipitur: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*. Et sicut homo desiderans proximo Deum, seu Dei possessionem, pro desiderii istius objecto Deum habet, non proximum; sic homo sibi desiderans Deum, pro desiderii istius objecto Deum habet, non seipsum; ipse verò solum est subiectum & finis *cui* ejusdem desiderii, sicut proximus in priori casu.

Patet ergo evidenter, omnem sui amorem 29 pro objecto & sine *qui* non habere seipsum, sed aliquem esse qui pro objecto & sine *qui* non habet nisi Deum. Unde cum amor sui pro objecto & sine *cui* non habens nisi Deum, sit perfectè conformis legi æternæ, perfectè proinde ordinatus, ac per consequens amor perfectus, esse non potest oppositus charitati (sicut ei oppositus est amor concupiscentiæ) imò est amor charitatis, seu amicitiae vel benevolentiae: cum sit amor Dei propter se, nec solus amor Dei propter infinitam ipsius bonitatem absolutam, absque ullo ad nos convenientiæ respectu, sit amor charitatis (cum infinita Dei bonitas, ut sic præcisè, non sit nobis amabilis, ob ea quæ dicta sunt cap. 1. à num. 2. ad 11. eo quòd utique nihil amare possimus, nisi ex innato invincibilique nostræ beatitudinis amore, uti ostensum est ibidem num. 6. 7. & 8.) sed & amor Dei propter infinitam Dei bonitatem, ut nobis convenientem; qui profectò amor non minus est perfectus, ex eo quòd sit propter infinitam Dei bonitatem, ut nobis convenientem, quàm si foret propter eam, ut in Deo est absolutè: cum Deus non sit minus perfectus secundum perfectiones suas nobis convenientes, quàm secundum absolutas, nec amor Dei propter infinitam ipsius perfectionem ut nobis convenientem, minus sit amor Dei propter Deum, quàm amor Dei propter infinitam perfectionem suam absolutam. Deus namque tam est Deus, summèque in se perfectus, secundum perfectiones suas nobis convenientes, nobisque communicabiles, quàm secundum absolutas & incommunicabiles; tamque est Deus & summè in se perfectus, ut summum bonum nostrum, quàm ut summè in se bonus. Neque enim foret summum bonum nostrum, nisi foret summè in se bonus. Amor itaque Dei propter infinitam Dei bonitatem, ut nobis convenientem, est amor Dei propter se, & causâ sui, utpote pro objecto & sine *qui* non habens nisi Deum, seu divinam bonitatem. Est ergo amor amicitiae seu benevolentiae; amor proinde charitatis. Unde ad objectionem in forma

Respondeo 2°. distinguendo majorem, omni- 30

nis amor sui, pro objecto & fine qui habens seipsum, vel bonum aliquod creatum sibi concupitum, est amor proprius & vitiosus, concedo: omnis amor sui, pro objecto & fine qui non habens nisi Deum, nego. Similiter distinguo minorem, amor quo quis amat bonum creatum ut sibi conveniens, in eo sistendo est amor sui, transeat: amor sui quo quis amat Deum ut sibi convenientem, ut pro objecto & fine qui amoris non habeat nisi Deum, est amor sui, nego minorem & consequentiam. Dixi transeat: partim quia ex una parte distinguendus est amor nostri ut objecti & finis qui, ab amore nostri ut subjecti & finis cui bonum aliquod desideratur. Partim quia admitendus non est, proprie loquendo, amor nostri distinctus ab amore bonorum quorum possessionem nobis desideramus. Dum enim nobis desideramus possessionem bonorum a nobis distinctorum, nos non sumus objectum istius amoris, sed subjectum dumtaxat, cui bonorum istorum possessionem desideramus: de amore vero nostri, proprie loquendo, potius iudicandum penes objectum, quam penes subjectum. Partim denique quia amor sui, sicut & amor proprius, malam in partem ab hominibus ordinari accipi solet, pro amore quo nobis desideramus bona creata, vel sensibilia, vel pro amore mercenario, qui opponitur amorii gratuito.

31 Obijciunt 2°. Propter se non amatur objectum, dum amatur ut nobis conveniens, sive ut nobis bonum: cum tunc ametur propter nos. Ergo tunc non amatur amore benevolentiae & charitatis, sed amore concupiscentiae.

Respondeo negando propter se quidem non amari objectum, dum amatur propter nos velut finem qui; secus dum solum amatur propter nos, velut subjectum & finem cui, quomodo Dei Filium de caelis descendisse credimus, & incarnatum, passum, &c. propter nos, tamen si nos non fuerimus finis qui Dominicae Incarnationis, Passionis, &c. sed finis cui, & subjectum indigentiae dumtaxat.

32 Obijciunt 3°. A nobis propter se non amatur objectum, quod non nisi respectivè ad nos, & propter felicitatem nostram amatur.

Respondeo negando antecedens, si objectum istud non ametur respectivè ad nos velut ad objectum & finem qui, sed ut subjectum & finem cui dumtaxat: at vero Deum amans velut summum bonum & ultimum finem suum, in ipsoque quaerens felicitatem suam, non refert Deum ad se velut ad objectum & finem qui istius amoris: cum solus Deus amoris istius objectum sit & finis qui. Amoris quippe istius objectum & finis qui, illud est, quod amat ut summum & beatificum bonum suum, quod se non esse, nec se sui ipsius possessione beatum esse posse, satis edocetur experimento miseriarum suarum, ut supra dixi. Et ideo nec in seipso, nec in sui possessione beatitudinem suam quaerit, sed in Deo, Deique possessione dumtaxat. Amor proinde Dei, ut summi bo-

ni nostri, Deum habet pro objecto & fine qui, nos autem pro indigentiae subjecto, & fine cui, uti saepius dixi. Meminerint ergo adversarii aliter accipi ly propter, dum objectum amari dicitur propter nos; aliter, dum amari dicitur propter se: dum enim objectum a nobis amari dicitur propter se, sensus est quod amor noster objectum istud non referat ad aliud objectum velut amoris finem, sed quod ipsum solum sit objectum & finis qui amoris nostri. Dum autem objectum a nobis amari dicitur propter nos, sensus est quod amor noster objectum istud non referat ad aliud subjectum & finem, cui desideret possessionem illius objecti, sed ad amantem ipsum.

Obijciunt 4°. Dum nobis desideramus possessionem Dei velut summi boni nostri, possessio Dei velut summi boni nostri est finis & objectum amoris nostri.

Respondeo negando assumptum, quia possessio Dei, ut summi boni nostri, non est beatitudo nostra objectiva, quam desideramus, sed formalis; nec finis noster ultimus qui, sed quo Deum tamquam finem ultimum qui, & tamquam objectum amoris nostri, sive tamquam beatitudinem nostram possidemus. Nec proinde Dei desiderans possessionem, beatitudinem suam objectivam refert ad formalem; cum beatitudo nostra formalis, sit ipsamet perfecta cognitio amorque Dei tamquam summi boni nostri; qui actus Deum essentialiter habent pro objecto, ad quod per actus istos referimus nos, velut ad beatitudinem nostram objectivam, non vero Deum referimus ad nos, vel ad beatitudinem nostram formalem.

CAPUT III.

Amoris bonitas petitur ex ordine amoris. Cujus ordinis custodia compendium est totius vitae christiana.

34 Quid ordinatus amor compendium sit totius vitae christianae, liquet ex dictis in principio hujus libri.

35 Quod autem bonitas amoris ex ipsius ordine petatur, ratio est primo, quia amor bonus, est amor ordinatus, qualis profectò habetur ex ordine amoris. Quid enim est amor bonus? Si definitio brevis & vera virtutis, est ordo amoris, ut Augustinus dicit in Civit. 22. definitio brevis & vera actus virtuosus, atque adeo actus vel amoris boni, est amor ordinatus.

36 2°. Ad amorem bonum non sufficit objectum bonum, sed necessarium est quod objectum bonum bene ametur (quod non fit nisi custodito amoris ordine.) Ut enim Augustinus dicit ibidem: *Omnis creatura, cum bona sit, & bene amari potest & male; bene amatur, quando amatur ordine custodito; male autem, ordine perturbato.* Constatque ex legis aeternae dictamine, quod *justa justè*, adeoquè *bona bene* sint persequenda. Neque enim Deus contentus est nominibus sine adverbis.